СЯРГЕЙ ГРАХОЎСКІ

Восень

Адшумела лета
Роснымі лугамі,
Апусцела поле,
Нівы адцвілі.

Праплываюць хмары
Нізка над стагамі,
І ляцяць у вырай
З крыкам жураўлі.

На рабіне скачуць
Шустрыя сініцы,
Пад дажджом намоклі
Клёны і дубы.

Наліліся сокам
Спелыя брусніцы,
І каля дарогі
Выраслі грыбы.

1. На якую тэму напісаны гэты верш? Вызначце яго настрой.
2. Якія малюнкі прыроды вы ўяўлялі ў час чытання твора? Раскажыце.
3. Што сведчыць пра надыход восені? Прачытайце адпаведныя радкі.

Правообладатель Национальный институт образования

4. Якія з пералічаных прыкмет восені можна назваць сумнымі? Якія выклікаюць радасць? Знайдзіце і прачытайце іх.
5. Падрыхтуйце выразнае чытанне верша, захоўваючы адпаведны настрой і інтанацыю. Не забывайце вытрымліваць адпаведны рытм і рабіць паўзы.

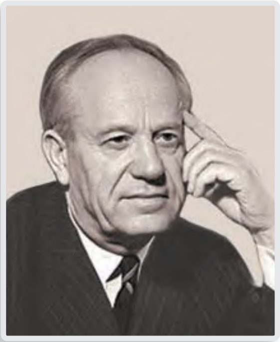

ПЯТРУСЬ БРОЎКА

Надыход восені

Вось і лета сышло,
Адспявалі калоссі,
Цяжка нам заўважаць,
Як з'яўляецца восень.

Непрыкметна зусім —
Прыплыве павуцінкай,
Гляне жоўтым лістком
З-пад зялёнай хусцінкі.

Усплыве туманом
Над рачулкаю соннай,
Устрывожыць дымком
З пахам бульбы пячонай.

Правообладатель Национальный институт образования

Зачаруе агнём
Маладзенькай рабіны,
На адлёце крылом
Памахае буслiным.

А пасля,
А пасля
Ліст апошні сарвецца...
Ды не знаю, чаму
Ты мне, восень, па сэрцу!

1. Якія пачуцці выклікаў у вас верш Петруся Броўкі? Які настрой аўтара перададзены ў ім?
2. Што вы ўяўлялі ў час чытання твора? Раскажыце.
3. Як вы разумееце выразы: «лета сышло», «адспявалі калоссі», восень «прыплыве павуцінкай», «гляне жоўтым лістком»?
4. Назавіце словы, што абазначаюць дзеянні восені. Якія з іх ужыты ў пераносным сэнсе? Якія з іх «ажыўляюць» восень, робяць яе падобнай да жывой істоты? Знайдзіце і прачытайце гэтыя словы.
5. Ці падабаецца паэту восень? Пацвердзіце радкамі з верша.
6. Разгледзьце ілюстрацыі да верша (с. 30—31). Паразважайце, ці ўдалося мастаку перадаць настрой твора. Чаму вы так думаеце?

Правообладатель Национальный институт образования

У свеце прыгожага

1. Уважліва разгледзьце рэпрадукцыю карціны мастака Сяргея Кавальчука «Хутка восень».

2. Адкажыце на пытанні.

1) Ці спадабалася вам карціна? Чым?

2) Як выглядае рэчка? Неба? Трава? Дрэвы?

3) Па чым можна меркаваць, што гэта пачатак восені?

4) Ці сугучны верш Сяргея Грахоўскага «Восень» і карціна Сяргея Кавальчука? Што іх адрознівае?

Правообладатель Национальный институт образования

Маўленчая размінка. Прачытайце лічылку, правільна вымаўляючы гукі [дз’], [ч], [ш], [р], [ц’].

У лесе, дзе дубкі,
Выраслі баравікі —
Адзін, два, тры, чатыры, пяць...
Трэба ў кошык іх узяць.

Васіль Жуковіч.

Прага́лінка — незарослае месца ў лесе, палянка.
(Нязвыклы) ***енк*** — стогн, крык.
Наха́бнік — чалавек, які не мае сораму.
Бурало́міна — зваленае бурай дрэва.
Ква́піцца — мець жаданне, імкнуцца завалодаць чым-небудзь.

РЫГОР ІГНАЦЕНКА

Лістападнік

Неяк асеннім днём блука́ў я са стрэльбай па лесе.

У адным месцы пачуў нейкі нязвыклы енк. Здавалася, быццам нехта злёгку на ляльку націска́ў і тая падава́ла свой голас.

Я асцярожна падышоў да залацістага арэшніку і выглянуў з-за куста.

Правообладатель Национальный институт образования